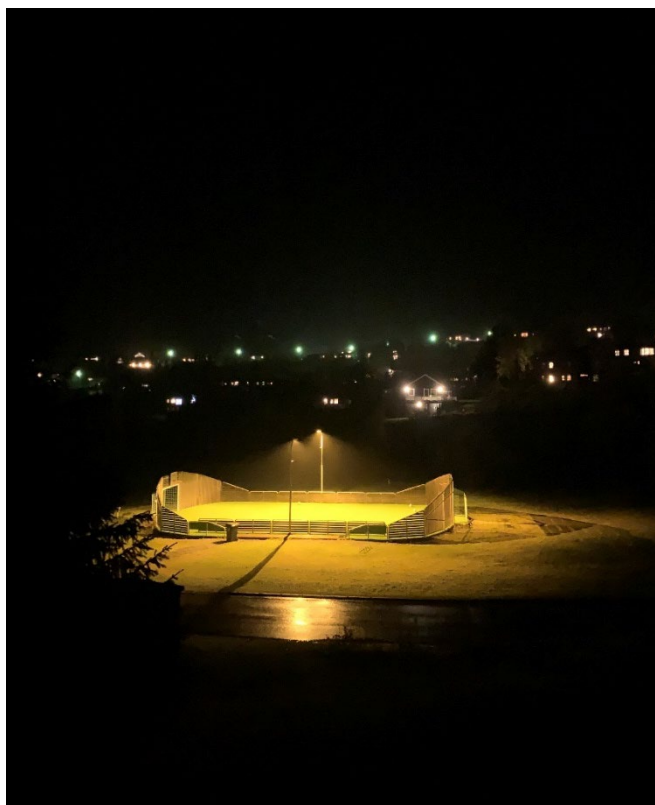

En forstudie av sivilsamfunnets organisering i to norske case-områder i grenseregionen Jämtland-Trøndelag

Marita Uglem Remøy

Ruralis – Institutt for rural- og

regionalforskning Notat 6/26 – ISSN 2704-0216

Forord

Forprosjektet «Civilsamhället som utviklingskraft for resiliente, bærekraftige og attraktive lokalsamfunn» ble finansiert av EU-programmet *Interreg Sverige-Norge*. Ruralis har i forprosjektet samarbeidet med Heimbygda Hembygdsförbund, både om gjennomføringen og prosjektledelsen.

I tilknytning til det Interreg-finansierte forprosjektet, etablerte Ruralis et tilleggsprosjekt i tett forbindelse med forprosjektet. Dette har muliggjort et mer inngående for- og etterarbeid, inkludert utarbeidelsen av dette notatet.

Forprosjektet hadde som mål å identifisere hvilke aktører som har stått for viktige samfunnsfunksjoner i bygder med lav sentralitet, og deretter sammenligne kartleggingen på svensk og norsk side av grensen. Hensikten med forprosjektet har vært å finne ut hvilke kommuner som kan være sammenlignbare for et videre hovedprosjekt.

Dette notatet presenterer en kartlegging av Røyrvik og Lierne kommuner på norsk side av riksgrensen mot Sverige. Notatet fokuserer på hvordan samfunnene i de utvalgte områdene på norsk side er organisert, og hvordan forholdet mellom det offentlige, næringslivet og sivilsamfunnet utspiller seg i det norske grenseområdet i Trøndelag.

Vi takker Kristina Ernehed og Trine Amundsen i Heimbygda for et godt samarbeid. Vi er takknemlige for at informanter og andre involverte har delt sin innsikt og erfaringer fra sine lokalsamfunn. Det har vært verdifullt å få et innblikk i samfunnslivet i kommunene i grenseregionen.

Trondheim, våren 2026

Marita Uglem Remøy

Forsidefoto: Marita Uglem Remøy (Ballbingen i Røyrvik)

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Summary	4
1. Innledning	5
2. Notatets teoretiske bakgrunn.....	7
2.1 Sivilsamfunn og frivillighet	7
2.2 Samskaping.....	8
3. Fremgangsmåte og datagrunnlag	10
3.1 Utvalg av kommuner og steder til forprosjektet	10
3.2 Datagrunnlaget i forprosjektet	11
3.3 Presentasjon av caseområder	11
3.3.1 Røyrvik kommune	11
3.3.2 Lierne kommune	12
3.3.3 Hotagen og Frostviken, Jämtland.....	12
3.4 Tematisk analyse	13
4. Frivillig engasjement i utkantsamfunnene.....	14
5. Identitet og tilhørighet i utkantsamfunnene	16
6. Lokal organisering og grenseoverskridende samarbeid	18
7. Oppsummering og avsluttende refleksjoner	21
Referanseliste	22

Sammendrag

Dette notatet undersøker sivilsamfunnets rolle i to norske caseområder i grenseregionen Jämtland-Trøndelag: kommunene Røyrvik og Lierne. Lokalsamfunnene preges av begrensede offentlige ressurser, lange avstander og demografiske utfordringer. Frivillig innsats fremstår som en nøkkelressurs for å opprettholde velferdsfunksjoner, kulturliv og idrettstilbud i grenseregionen. Samtidig omtales frivilligheten her som sårbar, ettersom organiseringen hviler på få ildsjeler og mangler formelle og varige strukturer.

Den tematiske analysen viser at lokal identitet og tilhørighet styrker engasjementet, men at økende ressursmangel kan svekke innbyggernes livskvalitet. Det kommer frem at det er samarbeid mellom offentlig sektor og sivilsamfunnet, men at samarbeidene ofte er lite systematiserte. Grenseoverskridende samarbeid mellom kommunene på norsk og svensk side foregår gjennom felles aktiviteter og enkelte formaliserte ordninger, eksempelvis innen ambulansetjenesten.

Analysen tyder på at organiseringen av velferdsfunksjoner i de norske case-områdene kjennetegnes av at det offentlige på norsk side fortsatt bærer hovedansvaret for velferdstilbudene. Likevel forklarer innbyggerne i utkantsamfunnene at de i økende grad må bidra med egeninnsats for å opprettholde en tilfredsstillende kvalitet på de offentlige tjenestene her.

Summary

The report examines the role of civil society in two case areas in the border region of Jämtland-Trøndelag, including the municipalities of Røyrvik and Lierne in Norway. These local communities are characterized by limited public resources, long distances, and demographic challenges. Volunteer work is regarded as a key resource for maintaining welfare services, cultural life, and sports activities. At the same time, the voluntary sector in the region is described as vulnerable, as it is often organized by a few individuals and lacks formal structures.

The thematic analysis shows that local identity and belonging strengthen engagement, but that increasing resource shortages can weaken residents' quality of life. It appears that there is cooperation between the public sector and civil society but is often unsystematic. Cross-border cooperation between municipalities on the Norwegian and Swedish side of the border takes place through joint activities and some formalized arrangements, for example in the ambulance service.

The analysis suggests that the organization of welfare functions in the border region is characterized by different priorities. On the Norwegian side, the public sector continues to bear the main responsibility for welfare services. Nevertheless, residents in these peripheral communities explain that they increasingly have to contribute their own efforts to maintain a satisfactory quality of public services.

1. Innledning

Sammenlignet med Sverige har Norge historisk sett hatt en desentralisert regionalpolitikk (Langørgen, 2007). Hovedalternativet til de regionale befolkningsframskrivingene viser også at så mange som 224 av de 357 norske kommunene forventer befolkningsvekst i årene fra 2024 til 2050 (Statistisk sentralbyrå, 2024). Samme tendens viser seg også på fylkesnivå. Trøndelag fylke har en forventet befolkningsvekst på 9,6%. Likevel, selv om Trøndelag venter en generell befolkningsvekst, så vil veksten hovedsakelig skje i sentrale områder. Flere distriktskommuner i fylket vil derimot oppleve nedgang og aldrende befolkning (Trøndelag i tall, 2025). Økt sentralisering har ført til presset kommuneøkonomi i distriktskommunene, og kun et fåtall av disse kommunene oppfyller et tilstrekkelig nivå av lovpålagte krav (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Selv om distriktskommuner ofte har begrensede ressurser og lavere grad av lovoppfyllelse, viser tall fra Innbyggerundersøkelsen¹ at innbyggere i små kommuner gjennomgående er mer tilfredse med flere kommunale tjenester, særlig innen eldreomsorg og barnehager. Christensen (2020) diskuterer om denne sammenhengen kan skyldes forhold som nærhet mellom innbyggere og tjenesteapparat, muligheter for lokal tilpasning og ulike befolkningssammensetninger. Analysene gir særlig støtte til betydningen av nærhet, siden innbyggerne i små kommuner ofte rapporterer om høy tilfredshet selv når objektive kvalitetsindikatorer ikke nødvendigvis er bedre.

Samtidig kan den demografiske utviklingen i norske distriktskommuner svekke den opprinnelige betydningen av generalistkommuneprinsippet. Pedersen m.fl. (2022) finner at jo mer perifer og mindre kommunen er, desto lavere er graden av lovoppfyllelse. Kommunene har på den ene siden stor valgfrihet til å bestemme hvordan de løser lovfestede oppgaver, for eksempel gjennom interkommunale samarbeid om spesialiserte tjenester som barnevern og kommunal psykologtjeneste. På den andre siden skårer kommunene lavest på lovoppfyllelse i planprosessene (Pedersen m.fl., 2022). For å møte denne utfordringen har deriblant prosjektet *Distriktskommune 3.0* undersøkt hvordan planprosesser kan tilpasses småkommunenes kapasitet og ressursgrunnlag (Brobakk m.fl., 2021).

I de norske og svenske grenseområdene med lav befolkningstetthet har sivilsamfunnet fått en stadig viktigere rolle i å opprettholde lokale tjenester og fellesskapsfunksjoner. I det innledende kartleggingsarbeidet på begge sider av grensen fant vi at disse områdene kjennetegnes av begrenset

¹ Dette er en nasjonal undersøkelse gjennomført av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. Undersøkelsen har blitt gjennomført annethvert år siden 2010. Her henvises det til 2019-resultatene.

økonomisk og menneskelig kapasitet, noe som gjør frivillig innsats og lokale initiativ avgjørende for å dekke innbyggernes velferdsbehov. Samtidig preges den sivile innsatsen av mangel på faste strukturer og organisert samarbeid. Dette er faktorer som bidrar til at avhengigheten av frivillige er sårbar og vanskelig å opprettholde over tid. For å møte velferdsstatens fremtidige utfordringer, har samskaping vokst fram som en mulighet for å styrke samarbeidet mellom det offentlige, frivillige organisasjoner, det private næringslivet og sivilsamfunnet (Loga, 2018).

Notatets formål er å undersøke samhandlingen mellom offentlige, frivillige og private aktører i grenseregionen Jämtland-Trøndelag. I notatet legges det hovedvekt på hvordan to norske kommuner i grenseregionen gjør lokale tilpasninger for å opprettholde innbyggernes velferd på tross av demografiske utfordringer.

Notatet begynner med en teoretisk bakgrunn som klargjør de sentrale begrepene som legges til grunn. Deretter presenteres fremgangsmåten i forprosjektet, en beskrivelse av case-områdene og hvordan datainnsamlingen er gjennomført. Videre følger den tematiske analysen, strukturert i tre hovedtemaer: (1) Frivillig engasjement i utkantssamfunnene, (2) Identitet og tilhørighet i grenseregionen, og (3) Lokal organisering og grenseoverskridende samarbeid. Til slutt gis en kort avsluttende drøfting og oppsummering.

2. Notatets teoretiske bakgrunn

De nordiske velferdsstatene kjennetegnes av en sterk offentlig sektor som har hatt ansvar for en stor del av velferdstilbudet (Esping-Andersen, 1990). Samtidig viser skandinavisk forskning på sivilsamfunnet at nabolandene Sverige og Norge har den høyeste andelen aktive frivillige i Europa. Selv om utviklingen av universelle velferdsstatsmodeller i de skandinaviske landene kunne ha ført til en nedgang i sivilsamfunnets involvering, har andelen aktive frivillige holdt seg både høyt og stabilt de siste tretti årene (Henriksen m.fl., 2019).

For å forstå sivilsamfunnets rolle i grenseregionen, fortolkes datamaterialet fra de norske case-områdene ved hjelp av begreper som sivilsamfunn, frivillighet og samskaping, hvor den valgte forskningslitteraturen bidrar til å avgrense disse begrepene teoretisk.

2.1 Sivilsamfunn og frivillighet

Sivilsamfunnet forstås som den delen av samfunnslivet som ligger mellom stat og marked, og som inkluderer frivillige organisasjoner, nettverk og sosiale bevegelser. Tradisjonelt har sivilsamfunnet hatt to sentrale funksjoner: å fungere som en arena for demokratisk deltakelse, og å supplere eller utfylle offentlig tjenesteyting (Thorsen & Strømsnes, 2025). I Norden har disse funksjonene vært særlig viktige, ettersom sivilsamfunnet har spilt en viktig rolle i utviklingen av velferdsstaten. I Norge var ideelle organisasjoner som Røde Kors og Norske Kvinners Sanitetsforening sentrale i etableringen av institusjoner og tjenester som senere har blitt overtatt av det offentlige velferdssystemet (Loga, 2018).

Frivillighet er en sentral del av sivilsamfunnet og kan forstås som ubetalt innsats for fellesskapet. Denne innsatsen har mange uttrykk, fra uformelle aktiviteter til mer organiserte og profesjonelle tjenester. Dugstad og Lorentzen (2011) beskriver dugnaden som en særskilt form for frivillighet med fem kjennetegn: ubetalt arbeid, samtidighet, felles arbeidsoppgaver, tidsavgrensning og sosiale innslag som styrker fellesskapet. Videre viser Rønning (2021) at frivillig arbeid kan være mer formalisert, som i besøkstjenesten til Røde kors, hvor opplæring, taushetserklæring og i noen tilfeller politiattest kreves for å sikre tilbudets kvalitet og trygghet. Dette viser hvordan frivillig arbeid balanserer mellom idealene om uformell innsats og nødvendigheten av mer organiserte, formelle strukturer i ulike sammenhenger.

Motivene for frivillig arbeid er sammensatte. Noen deltar for å hjelpe pårørende, andre av verdimeslige grunner, sosiale behov eller for å lære noe nytt. I enkelte tilfeller kan frivillighet være ufrivillig, for eksempel når pårørende må stille opp fordi kommunale tjenester er begrensede. Det brede spekteret av innbygges motivasjoner er viktig å forstå for å kunne tilrettelegge og skreddersy frivillig innsats, særlig i

distriktene. Her kan frivillighet ha en ekstra betydning fordi lokale offentlige tjenester ofte er begrensede, og organisasjoner og frivilligsentraler fungerer som sosiale møteplasser og bindeledd mellom innbyggere og de offentlige institusjonene (Trætteberg m. fl., 2020). Når kommunale ressurser er presset, kan frivillig arbeid bidra til å opprettholde omsorgstilbud, kulturaktiviteter og fellesskap, men det reiser også spørsmål om balansen mellom statlig ansvar og lokal mobilisering. I slike kontekster blir forståelsen av motivasjon og kapasitet avgjørende: noen deltar av verdimeslige grunner, andre for å hjelpe pårørende, og enkelte fordi de ønsker å styrke lokalsamfunnet (Wollebæk m.fl., 2015; Rønning, 2021).

2.2 Samskaping

Samskaping beskrives som et samarbeid på tvers av kommune, næringsliv og frivillige aktører, der innbyggere involveres i utvikling og levering av offentlige tjenester. Begrepet har fått økt oppmerksomhet både i forskning og politikk, særlig etter finanskrisen i 2008, og samskaping er etablert som en respons for å gjøre samfunnet mer robust i møte med framtidens velferdsutfordringer (Loga, 2018). Ifølge Loga (2018) kan innbyggerdeltakelse bidra til bedre økonomisk bærekraft i offentlig sektor, samtidig som involvering styrker velferdsstatens demokratiske legitimitet, individuell tilpasning og brukermedvirkning. Samtidig viser Askheim (2016) til at forståelsen av samskaping er preget av tvetydighet, og at det ofte eksisterer et gap mellom ideal og praksis med tanke på hvordan samproduksjon i kommunene faktisk gjennomføres.

I praksis utvikler små kommuner uformelle samarbeidsformer som minner om samskaping, selv om kommunenes fremgangsmåte gjerne mangler formelle strukturer og institusjonell forankring (Trætteberg m.fl., 2020). Frivillige aktører utfører oppgaver som i enkelte tilfeller går utover frivillighetens tradisjonelle rammer, og bidrar til å supplere eller erstatte kommunale tjenester. Rønning (2021) viser til at norsk velferdspolitisk diskurs bygger på en forventning om at kommunale myndigheter skal ha hovedansvaret for velferdstilbudene, men i praksis oppstår det ofte en sammenveving av sivilsamfunnets uformaliserte innsats og kommunens lovfestede ansvar.

I et komparativt perspektiv fremstår Sverige som et relevant motstykke til den norske velferdspolitiske diskursen. I svensk organisering av velferdsfunksjoner har sivilsamfunnet i større grad overtatt oppgaver som i Norge regnes som kommunalt ansvar. Eksempler inkluderer drift av idrettsanlegg gjennom ideelle organisasjoner og vedlikehold av infrastruktur som gatelys og snørydding (Yngve & Kassman, 2024)

Norge og Sverige har valgt ulike strategier for å håndtere utfordringer knyttet til fraflytting og sentralisering. Den norske staten har tradisjonelt hatt en aktiv rolle, kjennetegnet av politisk detaljstyring og tiltak for å opprettholde bosettingen i distriktene. Svenskene har på sin side hatt en mer liberal tilnærming, der embetsverket har hatt større autonomi, og hvor fraflytting har blitt sett på som en naturlig

følge av den moderne samfunnsutviklingen. På 1950-tallet ble urbanisering i Sverige betraktet som en mulighet for å øke de generelle levestandardene i landet, mens norske myndigheter tidlig satte inn politiske virkemidler for å stimulere til fortsatt bosetting i utsatte områder (Berg, 2005). Samtidig fremhever en svensk offentlig utredning fra 2019 behovet for å styrke sivilsamfunnets rolle som en demokratisk og bærekraftig aktør i velferdsproduksjonen, og peker på frivillig engasjement som en viktig forutsetning for å opprettholde landets velferdsfunksjoner (SOU 2019:56).

3. Fremgangsmåte og datagrunnlag

3.1 Utvalg av kommuner og steder til forprosjektet

I samarbeid i prosjektgruppen ble seks kommuner i grenseregionen Jämtland-Trøndelag valgt ut som kandidatkommuner (det vil si aktuelle case) for et større, fremtidig FoU-prosjekt. Kandidatkommunene på norsk side var Røyrvik, Namsskogan og Lierne kommuner i Trøndelag fylke. Utvalget av aktuelle case på norsk side ble foretatt med utgangspunkt i Kommunal- og distriktsdepartementets distriktsindeks, der kandidatkommunene har blant de tydeligste utkantstrekkene i Trøndelag fylke (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2024). I Sverige, ble Strömsund, Ragunda og Krokom i Jämtlands län valgt ut som kandidatkommuner. Disse kommunene har i likhet med de norske kommunene lav befolkningstetthet, og samfunnsstrukturen preges av lange kjøreavstander (Statistiska centralbyrån, 2024).

Innledningsvis gjennomførte vi en sammenlignende kartlegging med mål om å identifisere hvilke kommuner vi skulle undersøke nærmere i forprosjektet, for så å avgrense til kommunene som kunne være aktuelle for et senere hovedprosjekt. Her sammenstilte vi demografiske data og statistikk, og materielle forhold som skoler, barnehager, idrettshaller, helsetilbud, forsamlingssteder, frivillige organisasjoner og andre relevante forhold ved lokalsamfunnene.

På norsk side ble Røyrvik og Lierne kommune valgt ut. Begge kommunene dekker sørsamiske reinbeiteområder, og Røyrvik er et av forvaltningsområdene for samisk språk (Sametinget, u.å.). Namsskogan ble utelatt som case-kommune, deriblant begrunnet med at kommunen ikke grenser til Sverige. Selv om Namsskogan har mye til felles med sine nabokommuner, skiller kommunen seg også ut ved at *Europavei 6* går gjennom kommunen. Dette er forhold som bidrar til at samfunnsstrukturen i Namsskogan preges av økt mobilitet, blant annet i form av gjennomfartsturisme og tungtransport. Namsskogan er likevel inkludert som en del av det større materialet, fordi informanter bosatt i kommunen deltok på workshopene avholdt i Lierne og Røyrvik.

Først besto de svenske kandidatkommunene av Ragunda, Strömsund og Krokom kommuner. På grunn av stor forskjell i innbyggertall mellom svenske og norske kommuner, ble utvalget på svensk side senere avgrenset til tettsteder, og ikke kommuner. Dette bidro til å gjøre case-områdene mer sammenlignbare på tvers av grenseregionen. På svensk side ble Hotagen i Krokom kommune, og Frostviken i Strömsund valgt ut på grunn av deres aktive foreningsliv og sivile engasjement. Både Krokom og Strömsund er grensekommuner. Krokom kommune grenser til Lierne kommune i nordvest, mens Strömsund kommune

grenser til Røyrvik, Lierne og Krokommune i vest. De omtalte kommunene på svensk og på norsk side er alle en del av Interreg sitt programområde «Nordens Grønne Belte» (Interreg, u.å.).

3.2 Datagrunnlaget i forprosjektet

Datagrunnlaget i forprosjektet bygger på flere former for kvalitative data. Vi har benyttet grå litteratur, herunder tidligere rapporter, kommunenes samfunnsdel, samt offentlige dokumenter som stortingsmeldinger og svenske og norske offentlige utredninger. På norsk side ble det høsten 2024 gjennomført fire kvalitative dybdeintervjuer med ansatte i offentlig og privat sektor i de utvalgte kommunene. Videre ble det foretatt en mer inngående kartlegging av Lierne og Røyrvik, hvor Ruralis og Heimbygda arrangerte to workshops med innbyggere engasjert i det lokale foreningslivet. Heimbygda gjennomførte også datainnsamling på svensk side gjennom besøk hos frivillige organisasjoner i Hotagen og Frostviken. Dette notatet bygger i hovedsak på funn fra det norske datamaterialet.

3.3 Presentasjon av caseområder

3.3.1 Røyrvik kommune

Røyrvik kommune har et areal på 1.585 kvadratkilometer og hadde per 1. mars 2025, 439 innbyggere (Statistisk sentralbyrå, 2025a). Ut fra befolkningsframskrivingene til Statistisk sentralbyrå forventes kommunen å ha en befolkning på 383 innbyggere i 2050, noe som tilsvarer en befolkningsnedgang på nesten 14 prosent (Trøndelag i tall, 2025). Røyrvik kommune grenser til Lierne i sør, Namsskogan i øst, og Hattfjelldal i nord. Kommunen deler riksgrense med den svenske kommunen Strömsund. Innbyggerne i Røyrvik er i stor grad sysselsatt innen den offentlige helsetjenesten i kommunen. Ellers arbeider restparten av innbyggerne innen varehandel, hotell- og restaurantsektoren, jordbruk, skogbruk og fiske, samt sekundærnæringer (Statistisk sentralbyrå, 2025a). Røyrvik er et tidligere gruvesamfunn, og nedleggelsen av gruen i 1998 førte til en kraftig befolkningsnedgang. De siste årene har kommunen opplevd betydelige økonomiske utfordringer, noe som har medført store underskudd. En av hovedårsakene til dette er mangelen på kvalifisert helsepersonell, som har tvunget kommunen til å leie inn kostbar arbeidskraft fra vikarbyråer (Hatland & Grønli, 2024). Fra 1. januar 2024 ble Røyrvik oppført på ROBEK-listen. Når kommunen er på ROBEK-listen, innebærer det at kommunen må ha godkjenning fra Kommunal- og distriktsdepartementet for å kunne gjøre større økonomiske beslutninger (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025). Videre har en kommersiell aktør de siste årene vist interesse for å gjenoppta gruvedriften i Joma gruver. Gruveplanene har tidvis ført til splittelse av lokalsamfunnet, der den samiske reindriftsforvaltningen har ytret motstand til å gjenåpne gruvedriften i dette området. Bakgrunnen for å gjenåpne gruvene er grunnlagt ved muligheten for å øke antall arbeidsplasser i

kommunen, og å sikre kommunens skatteinntekter (Sandmo, 2024). Røyrvik har et rikt frivillig liv, og i Frivillighetsregisteret er det oppført 24 ideelle organisasjoner oppført med tilhørighet i Røyrvik. Initiativene spenner fra å være generelle, som *Røyrvik Idrettsforening* og *Velforeninga for Røyrvik Sentrum*, til å være mer interessedespesifikke, som *Fjellspretten Gammeldansklubb* og *Fjelljom Blandakor* (Brønnøysundregistrene, u.å. -a).

3.3.2 Lierne kommune

Lierne kommune har et landareal på 2.630 kvadratkilometer, og hadde per 1. september 2025 1298 innbyggere (Statistisk sentralbyrå, 2025b). Kommunen er et resultat av kommunesammenslåingen i 1964, da ble Sørli og Nordli kommuner slått sammen til nye Lierne kommune. Nordli og Sørli utgjør i dag de mest befolkede tettstedene i Lierne, og Sandvika i Nordli er kommunens administrasjonssenter (Stokkan & Rosvold, 2025). De største næringene i Lierne kommune er sekundærnæringer, varehandel, hotell og restaurant, og helse- og sosialtjenester. Tidligere Lierne Bakeri, nå eid av Baxt AS, er med sine 68 ansatte ansett som en hjørnesteinsbedrift i grenseregionen. Både norske og svenske pendlere jobber her (Brønnøysundregistrene, u.å. -b). Videre har det landbaserte oppdrettsanlegget for fjellrøye i Sørli sørget for å øke sysselsettingen i den norsk-svenske regionen (Egge & Aabakken, 2019). I likhet med nabokommunen Røyrvik, er det det mangfoldig frivillig organisasjonsliv i Lierne. I Frivillighetsregisteret står det oppført 30 ideelle virksomheter i kommunen. Deriblant *Sørli Historielag*, *Ungdomslaget Gå-På*, og *Totland, Devika og Gåsbakk Veglysförening* (Brønnøysundregistrene, u.å. -c).

3.3.3 Hotagen og Frostviken, Jämtland

Datainnsamlingen i Sverige ble gjennomført av Heimbygda og omfatter distriktene Hotagen i Krokom kommune og Frostviken i Strömsund kommune, begge i Jämtlands län. Hotagen har et areal på rundt 1 922 km² og svært lav befolkningstetthet, med under 300 innbyggere per 2020 (Krokom, 2021). Området består hovedsakelig av skog og fjell, og næringslivet er basert på jordbruk, skogbruk og fiske, med et begrenset antall arbeidsplasser innen bygg, handel og tjenester. Valsjöbyn, en av grendene i Hotagen, har butikk og beredskapssenter drevet av ideelle krefter. Butikkene fungerer som service- og trygghetspunkter (SOT) med integrert kriseberedskap, som sikrer tilgang til dagligvarer og drivstoff ved kortvarige kriser der kritisk infrastruktur svikter (Mjöberg, 2024).

Frostviken ligger i den nordvestlige delen av Strömsund kommune, nær grensen til Norge, og hadde 847 innbyggere per 31. desember 2016 (Strömsunds kommun, 2025). Distriktet ligger omtrent 100 km fra kommunesenteret og har historisk vært preget av mineralutvinning, mens dagens næringsliv i stor grad

er knyttet til naturbasert turisme. Området har fjellnatur og fungerer som utgangspunkt for Vildmarksvägen, med naturattraksjoner som Hällingsåfallet og Korallgrottan (Strömsunds kommun, 2025).

3.4 Tematisk analyse

Den tematiske analysen av materialet fra workshopene i Lierne og Røyrvik, samt de kvalitative dybdeintervjuene, er gjennom tematisk koding og kategorisering avgrenset til tre overordnede temaer: **(1) Frivillig engasjement i utkantssamfunnene, (2) Identitet og tilhørighet i grenseregionen, og (3) Lokal organisering og grenseoverskridende samarbeid.** Den tematiske analysen fokuserer i hovedsak på funn fra norsk side, men den empiriske innsikten fra svensk side utdyper og nyanserer flere av perspektivene fra norsk side, og bidrar til å gi et verdifullt og sammenlignende perspektiv til de norske funnene. Selv om de norske grensekommunene og stedsnavnene på svensk side er navngitt i notatet, er analysen utformet med tanke på å ivareta både informantenes anonymitet og kontekstuelle særpreg. Derfor er stedsnavnene i analysen anonymiserte.

Temaene i analysen er utviklet med utgangspunkt i deltakernes beskrivelser og gjenspeiler meningsinnhold som gikk igjen på tvers av datamaterialet. Et fellestrekk er at innbyggerne uttrykker stolthet over lokal frivillighet og fellesskap, samtidig som de peker på utfordringer knyttet til menneskelig kapasitet, geografiske vilkår, og økonomiske rammebetingelser. Selv om opplevelsen av frivillighetens rolle og betydning varierer mellom kommunene, er det likevel enighet om at sivilsamfunnet spiller en viktig rolle i å opprettholde både velferdstjenester og sosial infrastruktur i grenseregionen.

4. Frivillig engasjement i utkantsamfunnene

Frivilligheten ble fremhevet som en sentral drivkraft i lokalsamfunnene på begge sider av den norsk-svenske grensen. I en av de norske kommunene uttalte en av tilflytterne: «Det første jeg la merke til var frivilligheten», og beskrev samtidig en oppgangsfølelse i bygda siden 2012. Vedkommende la til: «Vi har fått til mye med få folk og begrensede ressurser.» En svensk tilflytter bosatt i en av de norske kommunene reflekterte over språklige og kulturelle forskjeller, illustrert ved at i Norge: «(...) kalles det dugnad i stedet for arbeidsdag. Det virker mye triveligere å gå på dugnad enn på arbeidsdag.»

En av deltakerne i den norske workshopen omtalte frivilligheten som en runddans, der innbyggerne beveger seg gjennom ulike tilbud og roller i løpet av livet: «Det er grupper etter alder. Fra idrettslag til strikkeforening.» Fra man er barn, som ungdom, når man får egne barn, og til ungdommene flytter hjemmefra: «Det oppstår på mange vis et vakuum etter at ungene har flyttet ut, da finner man gjerne på sine egne ting, og blir igjen en del av frivilligheten.» Deriblant ble ungdommenes deltakelse i frivilligheten her beskrevet som både aktiv og ansvarlig. En informant fortalte at frivilligheten er en naturlig del av livet til de yngste innbyggere i kommunen, og at frivillige engasjerer seg fra tidlig alder. Hun forklarte verdien ved å gi de yngre mer ansvar: «Vi har en del yngre frivillige her. Litt fordi de får ansvar og eierskap.» Eierskapet ble understreket gjennom en praksis der ungdommene får tilgang til for eksempel idrettshallen mot enkle og muntlige avtaler: «Hvis dere hjelper til og rydder litt, så er det bare å bruke hallen når dere ønsker.» Informanten fremhevet også hvordan ungdommenes deltakelse er formet av lokalsamfunnets sosiale strukturer og kultur: «Vi er veldig heldige med ungdommene våre. Veldig delaktig ungdom. De er vant til å se at foreldrene hjelper til, og har vært med siden de var små.» Det ble påpekt på at det lille sentrumet i kommunen gir gode rammer for involvering: «Alt er her [i sentrum]. Det gjør det veldig enkelt å fange [ungdommen] her.»

I den andre norske kommunen ble det gitt konkrete eksempler på hvordan frivilligheten bærer store deler av det lokale aktivitetstilbudet. Det ble fortalt at kommunen har både herrelag og damelag i eliteserien i en bestemt idrettsgren, og at det krever omfattende frivillig innsats for å gjennomføre hjemmekamper og arrangementer. En av informantene fortalte at:

De som er lederne av [stedets] [idrettsgren]-lag har en del å stå i. De må koordinere og synkronisere det meste. Det blir ganske mye hjemmekamper, store arrangementer, du må ha et trettitalls frivillige til hver kamp for å få til servering og funksjonærer og *allting*. Det er en del sånt der, hvor det blir noen som må dra noen ekstra lass hele tiden.

Det ideelle arbeidet i utkantkommunene ble beskrevet av flere som sårbart, særlig fordi frivilligheten ofte hviler på et fåtall personer. En informant uttrykte situasjonen for frivilligheten i kommunen sin: «(...) ildsjelene brukes igjen og igjen.» En annen la til: «Vi kan ikke ta bort gleden ved å være frivillig, og vi må se til at det fortsatt er morsomt å holde på. Det skal ikke knekke folk.» Videre forklarte flere av deltakerne at det er mer krevende å drive frivillige foreninger i dag enn tidligere. Deltakerne mente at dette skyldes både mangel på folk som ønsker og har mulighet til å bidra. Samtidig øker kravene til teknisk og administrativ kompetanse blant de frivillige, som følge av mer omfattende rutiner og regelverk. Ifølge en informant fører disse tendensene til at «(...) foreningskunnskapen forsvinner.»

Samtalene under workshopene viser at frivilligheten er allsidig i de små lokalsamfunnene, og er ikke kun avgrenset til idrett og kultur. En informant understrekte dette aspektet: «(...) for vi prater mye om dem med lag og foreninger knyttet til idrett, men det er mange andre lag og foreninger som er dyktige og aktive.» Helselagene og Frivilligsentralene ble omtalt som sentrale aktører i arbeidet med lavterskeltilbud til eldre, som gåturer, strikkekvelder og matinnkjøp. Frivilligsentralen har en koordinerende rolle, blant annet ved å rekruttere frivillige og koble dem til lokale foreninger som behøver flere folk. Våre svenske samarbeidspartnere viste til at Sverige mangler en struktur tilsvarende organiseringen av Frivilligsentralen i Norge. De fremhevet at en slik modell kunne vært viktig for å styrke samarbeid og rekruttering i frivilligheten, og for å legge bedre til rette for samhandling på tvers av lag og foreninger.

Museene i [en av kommunene] ble omtalt som et område der frivilligheten og kommunen er i tett samarbeid. Kommunen eier museumsområdene i [to av grendene], men mangler ressurser til å drifte museene selv. I et intervju med en av de kommuneansatte kom det fram at: «I museene har det vært mye veldig frivillighet som bidrar til at de områdene er i stand, i dag, da. For vi har egentlig ikke personalressurser til å drifte det. Der har det vært veldig god aktivitet.» Også de yngre innbyggerne i kommunen er engasjert i driften av museene her. I sommer holdt museet åpent hver onsdag, og som en av de ansvarlige fortalte: «[Ungdommene] kom til meg og spurte: Kan vi ikke holde åpent tre dager i august, også?» Museene beskrives som et felleseie der lokalt engasjement på tvers av generasjoner er avgjørende for å bevare kulturminnene i kommunen, samt at det muliggjør opprettholdelsen av aktivitet på fellesarenaer.

Frivilligheten i de norske grensekommunene omfatter både kultur- og idrettstilbud og spiller en nøkkelrolle i å opprettholde velferdsnære funksjoner og sosiale møteplasser. Det ideelle engasjementet beskrives som mangfoldig og omfattende, men er samtidig sårbart når antallet ildsjeler blir færre enn før.

5. Identitet og tilhørighet i utkantsamfunnene

I samtalene med innbyggerne kom det tydelig fram et ønske om å bevare den lokale identiteten, knyttet til naturen, verdier og fellesskapet som preger lokalsamfunnet. Identitet ble omtalt både som et viktig lim i lokalsamfunnet og som en faktor som kan tiltrekke potensielle tilflyttere. En av innbyggerne fortalte: «(...) det er fordeler i å kunne skape en identitet ... vi er stolte av fjellidentiteten vår.» I denne kommunen fremheves det at «Sammenlignet med [nabokommunen] som preges av mer mobilitet, har de som flytter til [vår kommune] tatt et bevisst valg.» En annen la til: «(...) det er en trygghet og stolthet i å ta vare på hverandre [her].»

I et av de kvalitative intervjuene beskrives det derimot hvordan kommuneøkonomien utfordrer verdiene innbyggerne er stolte av:

I boligfeltet her i [kommunen] har man måttet slukke gatelysene, fordi vi må spare penger. Det gjør noe med hvordan «vi» framstår utad. Det gjør noe med stoltheten til innbyggerne når de er ute og treffer andre folk ... hvordan de snakker om kommunen vår.

Flere av deltakerne beskrev også hvordan mangelen på menneskelige ressurser kommer til syne i det offentlige helsevesenet, særlig når de besøker sine nærmeste på sykehjem og møter ukjente pleiere innleid fra vikarbyråer.

Tilhørighet til lokalsamfunnet ble i samtalene knyttet til konkrete steder og grender. En av informantene fortalte: «Ungdommene her vil helst flytte hjem til grenda der de vokste opp, ikke til kommunesenteret. Det er på heimplassen det største eierskapet og følelsene deres ligger.» Informanten la til: «Det er et ganske godt utgangspunkt. Når man er fjorten, femten, seksten år, at man er positiv til hjembygda si, da.»

I den andre kommunen ble det reflektert over hvordan tidligere industri har påvirket lokal kultur:

Men det vi ikke har, som kanskje [nabokommunene] har, det er jo kanskje en mer særegen dialekt. Og det tror jeg er utvanna her på grunn av [industrien] som har vært her. Når folk kom fra alle plasser i Norge, da ble egentlig den gamle dialekta utvatna òg. Så den mangler vi litt her.

Flere var opptatt av at det frivillige arbeidet som gjøres, også må synes i lokalmiljøet, og ønsket at: «(...) de regionale mediene setter søkelyset på det som skjer her også.»

I tillegg til identitet og tilhørighet ble stedsattraktivitet trukket fram som avgjørende for utvikling. Informantene understreket at: «(...) stedsattraktivitet og utviklingsevne henger veldig sammen. Dette krever innsats fra alle ledd i den norske forvaltningen.» Begreper som bolyst og bli-lyst ble brukt for å

beskrive hvordan kommunen må skape gode rammer for både eksisterende og nye innbyggere. En av informantene nevnte også «24-timers-mennesket», som handler om hvordan kommunen kan tilrettelegge for innbyggernes behov på alle tidspunkter gjennom hele døgnet, og at livet til innbyggerne består av mye mer enn kun tidsrommet de er på arbeid og skole. Idealet er utfordrende i en liten kommune, men ble beskrevet som et perspektiv det er viktig å ha i bakhodet for å styrke attraktiviteten og få folk til å bli.

I samtalene med innbyggerne kom det fram at identitet, tilhørighet og stedsattraktivitet utgjør sentrale faktorer for lokalsamfunnene. Samtidig utfordres disse verdiene av økonomiske og demografiske endringer, noe som stiller krav til både lokalt samarbeid, og samspillet med den norske forvaltningen.

6. Lokal organisering og grenseoverskridende samarbeid

Samarbeid i grenseregionen kom til uttrykk i flere former, både innenfor og på tvers av kommunene og landegrensen. Det omfatter blant annet formelle avtaler, som Bygdevekstavtalen mellom kommuner i Indre Namdal, samt mer uformelle ordninger mellom frivillige aktører og det offentlige, sånn som samarbeidet mellom kommunen og to av museene der. En informant beskrev organiseringen av samarbeidet mellom det offentlige og sivilsamfunnet i kommunen:

På veldig mange områder samarbeides det godt mellom frivillighet og kommune, og frivilligheten bidrar. Men vi er kanskje ikke så veldig systematiske i det, egentlig. Sånn har det blitt, men det er veldig mange gode eksempler akkurat nå på at det kan bli mer systematisert i fremtiden.

En annen deltaker la til at det også er samarbeid på tvers av den norsk-svenske grensen i regionen:

Vi har et godt samspill mellom frivillighetene på kryss og tvers av grensa, og mellom oss som kommune og det som skjer i frivilligheten. Det er et godt samspill, men vi kan bli enda bedre, og vi må bli enda bedre.

I en av de norske kommunene ble frivilligheten fremhevet som en viktig ressurs. Kommunen har mange lag og foreninger som bidrar til å støtte kommunale oppgaver og til egne aktiviteter. Idretten trekkes fram som et område med høy aktivitet, særlig innen ski, volleyball og fotball. Kommunen fungerer som en tilrettelegger når de eier og vedlikeholder idrettsanlegget, og de frivillige organisasjonene opprettholder aktiviteten her. En av deltakerne pekte på forskjeller mellom norsk og svensk modell:

I Norge så er det litt omvendt, det er kommunen som eier de større idrettsanleggene. Vi har to idrettshaller, to svømmeanlegg, vi har to kunstgressbaner, vi har en del sandvolleyballanlegg. Alt er kommunale idrettsanlegg. Idrettslagene eier og vedlikeholder lysløyper, men det som er større og tyngre idrettsanlegg, er det kommunen som eier.

På svensk side har det vært diskutert alternative modeller for finansiering og eierskap av idrettsanlegg. Ved etablering av anlegg, er ikke kommunen med som eier, sånn som i Norge, men bidrar som samarbeidspartner. En norsk informant pekte på at dette kan skape større økonomisk risiko for idrettslagene: «Det er ganske tunge investeringer å ta. Det er ikke så mange idrettsforeninger som tåler å låne 30–40 millioner for å bygge en idrettshall. Det er litt mer robust når kommunen er inne som eier, da.»

Informantene beskrev sine kommuner som utkantsamfunn, og at avstanden fra andre kommunesentre og steder også utfordrer muligheten til samarbeid om fritidstilbud på tvers av kommunene og landegrensen. En informant forklarte hvordan geografien underbygger opplevelsen av å stå litt på utsiden:

Nærmeste nabokommune er jo egentlig på andre siden av grensa (...) Det er nærmeste kommunesenter. Ellers er [det ene kommunesentret] sju og en halv mil borte, og til [det andre kommunesentret] er det rundt sju mil dit, også, men det er ganske lang tid, da. Vi er et samfunn litt på siden, da.

På grunn av følelsen av å stå litt på utsiden, er innbyggerne i kommunen opptatte av å kunne stå på egne ben:

Så man er veldig opptatt av at vi skal lykkes i å få til ting i [kommunen], og at vi skal klare oss selv på mange måter. Vi er i mange samarbeidsområder med andre ... vi deltar jo i et sånt bygdevestssamarbeid, sammen med nabokommuner, men innbyggerne i [kommunen] er veldig opptatt av at vi er et lokalsamfunn som skal prøve å klare seg selv, på en måte. Det er ganske langt til nærmeste nabo.

I grenseregionen kommer nærheten til svenske kommunesentre til uttrykk gjennom en rekke aktiviteter, blant annet felles fotballturneringer, sosiale og kulturelle arrangementer, åpen svømmehall og *Flyktingrennet*, et skirenn til minne om dem som flyktet fra Norge til Sverige under andre verdenskrig. Rennet går fra Lierne i Norge til Frostviken i Sverige. En av deltakerne fortalte at *Flyktingrennet* i senere år har møtt flere organisatoriske utfordringer, særlig knyttet til transport av nødvendig utstyr og maskiner over grensen: «Slike ting var enklere før, da de i grensekontrollen kjente til *Flyktingrennet*. Nå opplever vi unødvendig trøbbel og avgifter fordi dagens grensekontrollører ikke kjenner til arrangementet på samme måte som tidligere.»

Videre samarbeides det på områder som helse og beredskap i grenseregionen. Innbyggerne har lenge hatt uformelle ordninger på tvers av grensen, men pandemirestriksjonene synliggjorde grensen som en reell barriere og gjorde disse strukturene mer fremtredende. Ifølge deltakerne bidro erfaringene fra pandemien til et økt behov for å formalisere flere avtaler. Et eksempel på et nylig formalisert samarbeid er avtalen mellom ambulansetjenestene i Jämtland og Trøndelag. Under en av workshopene på norsk side utbrøt en informant med bakgrunn fra ambulansetjenesten: «Sånn har det jo alltid vært!» Uttalelsen illustrerer et mulig misforhold mellom etablert praksis og gjeldende lovverk, og viser hvordan uformelle ordninger i små lokalsamfunn i grenseregionen oppfattes som like betydningsfulle som formelle avtaler.

Selv om deltakerne pekte på flere utfordringer knyttet til organiseringen av lokalsamfunnet og samarbeidet mellom kommunene på norsk og svensk side, tegner uttalelsene fra innbyggerne i grenseregionen et bilde av en samarbeidskultur preget av gjensidig tillit og historisk kontinuitet. Det synliggjøres også potensial for bedre koordinering og utvikling av allerede eksisterende samarbeid.

7. Oppsummering og avsluttende refleksjoner

Denne forstudien viser at sivilsamfunnet i de norske casene i grenseregionen Jämtland-Trøndelag har en sentral rolle i å opprettholde lokale tjenester og fellesskapsfunksjoner. Lokalsamfunnene på norsk side kjennetegnes av begrensede offentlige ressurser, noe som har gjort frivillig innsats og uformelle samarbeidsformer til nødvendige løsninger for å kompensere for kommunenes kapasitetsmangel. I motsetning til det våre samarbeidspartnere observerte på svensk side, er de norske kommunene involvert i å støtte frivilligheten økonomisk, og tar også del i organiseringen av frivilligheten. Eksempler på dette er kommunenes samarbeid med frivillige om drift av to bygdemuseer, samt Frivilligsentralen, som rekrutterer og organiserer frivillige på tvers av lag og foreninger i de to lokalsamfunnene.

Datamaterialet samlet inn på norsk side avdekker samtidig en sårbarhet ved at strukturene som bærer sivilsamfunnet ofte er personavhengige, svakt formaliserte og ikke robuste nok til å sikre langsiktig bærekraft. Flere innbyggere i grenseregionen beskriver hvordan foreningsarbeidet har blitt mer administrativt krevende, samtidig som ansvaret hviler på enkeltpersoner og ildsjeler. Disse tendensene gjør lokalsamfunnene spesielt sårbare for endringer i demografi og økonomi, noe som kan påvirke det frivillige engasjementet.

Grenseoverskridende samarbeid i regionen anses som en mulighet for å styrke regionen som helhet. Samtidig fremheves behovet for tydeligere koordinering og økt institusjonell støtte for å opprettholde samarbeidet. For å styrke samarbeid på tvers er det også viktig å bygge kapasitet innad i kommunene. Kommunenes egenberedskap oppfattes som en grunnleggende forutsetning for å lykkes med varig samarbeid, både mellom de norske kommunene i Trøndelag og på tvers av grenseregionen.

Notatet fremhever viktigheten av å styrke sivilsamfunnets rolle gjennom målrettede tiltak, bedre rammebetingelser og økt anerkjennelse i både svensk og norsk offentlig politikk og forvaltning. Et fremtidig hovedprosjekt kan gi rom for mer inngående arbeid i case-området og legge grunnlag for lokalt tilpassede løsninger. Dette vil være et steg i å opprettholde levedyktige og robuste lokalsamfunn i den norsk-svenske grenseregionen.

Referanseliste

- Askheim, O. P. (2016). Samproduksjon som velferdssektorens kinderegg. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 19(1), 7–20.
- Berg, P. O. (2005, 18. juli). Ulik respons på fraflytting og sentralisering - Norge og Sverige 1905–2005. *Statistisk sentralbyrå*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/ulik-respons-paa-fraflytting-og-sentralisering>
- Brobak, J., Gjefsen, M. D., & Gjertsen, A. (2021). *Distriktskommune 3.0: Bedre samfunnsutvikling gjennom forenkling av kommuneplanleggingen i de minste kommunene* (Rapport nr. 10/2021). Rurals.
- Brønnøysundregistrene. (u.å. -a). *Søk i Frivillighetsregisteret: Enheter registrert i kommunenummer 5043*. Hentet 28. november 2025 fra <https://virksomhet.brreg.no/nb/oppslag/enheter?kommunenummer=5043®istrertIFrivillighetsregisteret=true>
- Brønnøysundregistrene. (u.å. -b). *BAXT LIERNE AS. Virksomhetsopplysninger*. <https://virksomhet.brreg.no/nb/oppslag/underenheter/918895981>
- Brønnøysundregistrene. (u.å. -c). *Virksomhetsopplysninger — søk i Frivillighetsregisteret (kommunenummer 5042)*. Hentet 28. november 2025 fra <https://virksomhet.brreg.no/nb/oppslag/enheter?kommunenummer=5042®istrertIFrivillighetsregisteret=true>
- Christensen, D. A. (2020). Kommunestørrelse og tjenestetilfredshet. *Stat & Styring*, 30(1), 14–18. <https://doi.org/10.18261/ISSN0809-750X-2020-01-04>
- Dugstad, L., & Lorentzen, H. (2011). *Den norske dugnaden: Historie, kultur og fellesskap*. Høyskoleforlaget.
- Egge, J. H., & Aabakken, E. (2019, 22. juni). *Produserer fisk for mange millioner i fjellbygd i Utkant-Norge*. NRK. <https://www.nrk.no/trondelag/gammelt-bakeri-ble-det-forste-landbaserte-oppdrettsanlegget-av-sitt-slag-1.14592799>
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Princeton University Press.
- Hatland, L. E. & Grønli, H. (2024, 3. oktober). Lokker sykepleiere med 200.000 mer i lønn. *NRK*. Hentet 10. februar 2025 fra https://www.nrk.no/trondelag/royrvik-i-trondelag-sliter-med-a-skafe-helsepersonell-_oker- lonna-i-hundretusenklassen-1.17066809
- Interreg. (u.å.). *Delområder. Interreg Sverige – Norge*. <https://www.interreg-sverige-norge.com/no/delomrader/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2023). Lovoppfyllelse i norske kommuner. *Regjeringen*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/lovoppfyllelse-i-norske-kommuner/id2999281/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2024). Distriktsindeksen 2024. Rapporter og planer. *Regjeringen*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/distriktsindeksen-2024/id3057184/>

- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2025). *Kommuner som er oppført i ROBEK. Regjeringen*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneekonomi/robek-2/kommuner-som-er-oppfort-i-registeret/id415422/>
- Krokoms kommun. (2021). *Lokalekonomisk analys (LEA) Hotagen*. Hentet 14. november 2025 fra
<https://krokom.se/download/18.1165065617cb7d39c513e7bc/1635511099269/LEA%20Hotagen.pdf>
- Langørgen, A. (2007, 18. april). *Sentralisering – årsaker, virkninger og politikk*. Statistisk sentralbyrå. Hentet 13. februar fra: <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/artikler-og-publikasjoner/sentralisering-aarsaker-virkninger-og-politikk>
- Loga, J. (2018). Civil society and the welfare state in Norway – historical relations and future roles. *Community Development Journal*, 53(3), 574–591. DOI: <https://doi.org/10.1093/cdj/bsy027>
- Mjöberg, L. (2024, 18. oktober). Nya SOT-punkter gör Hotagen säkrare. *Jämtlands Tidning*. Hentet fra: <https://www.jamtlandstidning.se/hotagen-valsjobyn/nya-sot-punkter-gor-hotagen-sakrare/243902>
- Pedersen, S., Kjelsaas, I., Halvorsen, C. A., & Aalen, P. (2022). *Ståa i norske kommuner: En kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver* (Menon-publikasjon nr. 46/2022). Menon Economics. Hentet fra <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/449/2022/05/Menon-rapport-46-2022-Staa-i-norske-kommuner.pdf>
- Rønning, R. (2021). *Velferdspolitisk diskurs og sivilsamfunnets rolle*. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(2), 145–162.
- Sametinget. (u.å.). *Forvaltningsområdet for samiske språk*. Hentet 14. februar 2025 fra <https://sametinget.no/sprak/forvaltningsområdet-for-samiske-sprak/>
- Sandmo, E. (2024, 20. juni). *Gruvesaken splitter bygda: – Et være eller ikke være*. NRK. <https://www.nrk.no/trondelag/gruvesak-splitter-bygdesamfunnet-royrvik-i-trondelag-1.16917801>
- Statens offentliga utredningar. (2019). *Idéburen välfärd: Utredningen om idéburna aktörer i välfärden* (SOU 2019:56). Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/contentassets/978c3f825a704a9696e10dbb5ce40086/ideburen-valfard-sou-201956.pdf>
- Statistiska centralbyrån. (2024). *Befolkningstäthet (invånare per kvadratkilometer), folkmängd och landareal efter region och kön. År 1991–2024*. Statistiska centralbyrån. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101C/BefArealTathetKon/
- Statistisk sentralbyrå. (2024). *Befolkningsframskrivninger for kommunene 2024*. <https://www.ssb.no/befolkning/befolkningsframskrivninger>
- Statistisk sentralbyrå. (2025a). *Kommune Røyrvik (Trøndelag – Tröndelage). Kommunefakta – Statistisk sentralbyrå*. Hentet 14. november 2025 fra <https://www.ssb.no/kommunefakta/raarvihke-royrvik>

- Statistisk sentralbyrå. (2025b). *Kommune Lierne (Trøndelag – Tröndelage)*. *Kommunefakta – Statistisk sentralbyrå*. Hentet 14. november 2025 fra <https://www.ssb.no/kommunefakta/lierne>
- Stokkan, J., & Rosvold, K. A. (2025, 22. august). Lierne. *Store norske leksikon*. Hentet 14. november 2025 fra <https://snl.no/Lierne>
- Strömsunds kommun. (2025, 8. oktober). *Strömsunds kommun*. Hentet 14. november 2025 fra <https://www.stromsund.se/183.html>
- Thorsen, D. E., & Strømsnes, K. (2025, 24. februar). *Sivilsamfunn*. Store norske leksikon. Hentet 5. oktober 2025 fra <https://snl.no/sivilsamfunn>
- Trøndelag i tall. (2025). Befolkningsprognoser. *Trøndelag i tall*. <https://trondelagitall.no/statistikk/befolkningsprognoser>
- Trætteberg, H. S., Enjolras, B., & Sivesind, K. H. (2020). *Frivillighetens rolle i små kommuner: Uformelle samarbeidsformer og samskaping*. Institutt for samfunnsforskning.
- Wollebæk, D., Sætrang, S., & Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats: Motivasjon og kontekst* (Rapport 2015:1). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <http://hdl.handle.net/11250/2442819>
- Yngve, L., & Kassman, A. (2024). Civil society and governance: A survey of local authority and NPO collaboration from an institutional perspective. *Journal of Civil Society*, 20(4), 404–425.